

حضور همیشگی در مدرسه خودشناسی

هیچ لحظه‌ای نباید از خودشناسی غفلت کرد؛ هم در خواب و هم در بیداری، زیرا مدرسه آن همیشه باز است. تن آدمی در بستر می‌خوابد...

هیچ لحظه‌ای نباید از خودشناسی غفلت کرد؛ هم در خواب و هم در بیداری، زیرا مدرسه آن همیشه باز است. تن آدمی در بستر می‌خوابد؛ ولی مدرسه روح شبانه‌روزی است. هر که در بیداری مواظب خود باشد، در خواب نیز فطرت و دلش به سراغ دلمایه می‌رود، و اگر نه مدرسه را به بازي می‌گذرانند، پس بعضی می‌خواهند که در کتابخانه را ببندند و خود، پیش و بیش از دیگران مطالعه کنند و رؤیاهای صادق اینان در حالت منامیه، کمتر از مدرسه‌های روزانه نیست.

وجود مبارك رسول گرامی صلي الله عليه و آله و سلم در هر بامداد از صحابه می‌پرسید: «هل من مبشرات؟»؛ دیشب در مدرسه رؤیا چند مطلب یاد گرفتید؟

گرچه ما نظیر حضرت خلیل رحمان (علیه السلام) نیستیم که در عالم رؤیا با تأکید و تحقیق، مأموریت ذبح فرزند به وی داده شد: «إني أرى في المنام أتي اذبحك» (2)؛ ولی فرزند معنوی ابراهیم خلیل هستیم: «مِثْلَةُ أَبِيكَم إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلِ (3)»، پس می‌توانیم همان راه ایشان را بیاماییم.

بعضی هنگام خواب هم در مدرسه هستند؛ ولی برخی بیداری‌شان هم خواب است؛ یعنی می‌خواهند که آن خواب پیشینشان دوچندان شود. سبک و روش آنها خواب در خواب است؛ نظیر سبک مجاز در مجاز، چنان‌که حضرت رسول اکرم صلي الله عليه و آله و سلم فرمود: «الناس نيام؛ فإذا ماتوا انتبهوا» (4)؛ بلکه یقیناً خوابیده را بیدار و نابینا را بینا می‌کنند و حقایق را به او نشان می‌دهند؛ اما این علاج توانفرساست و تحمل پذیر نیست. برخی فشار احتضار و قبر و برزخ را هرگز نمی‌توانند تحمل کنند.

برخی خواب هشتاد ساله یا صد ساله دارند: «الناس نيام؛ فإذا ماتوا انتبهوا» (5)؛ اما سرانجام هنگام مرگ بیدارشان می‌کنند، در حالی که باید خودشان معارف جهان را می‌دیدند و چشم بر آنها نمی‌بستند؛ نه آنکه نشانشان دهند و به آنان بگویند: «هذه النار التي كنتم يها تكذبون * أفسحِرْ هذا أم انتم لا تبصرون» (6)؛ این همان آتشی است که شما تکذیبش می‌کردید.

دین آمده است تا جامعه بشری همیشه بیدار باشد؛ بیداری‌ای شبانه‌روزی. در بیداری، بیدار باشد و در خواب هم بیدارتر از بیداری؛ نظیر حضرت ابراهیم (پدر معنوی امت اسلامی) که در بیداری بیدار بود و در خواب هم بیدار و گاهی بیدارتر از بیداری. باید مانند پدرمان حضرت ابراهیم (علیه السلام) در خواب و بیداری، بیدار باشیم: «مِثْلَةُ أَبِيكَم إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلِ (7)»؛ منسوب به اغراء است؛ یعنی «خذوا مِثْلَةَ أَبِيكَم إِبْرَاهِيمَ»؛

1. الكافي، ج 8، ص 90.
  2. سوره صافات، آیه 102.
  3. سوره حج، آیه 78.
  4. بحار الأنوار، ج 50، ص 134.
  5. بحار الأنوار، ج 50، ص 134.
  6. سوره طور، آیات 15 - 14.
  7. سوره حج، آیه 78.
- تفسیر انسان به انسان، ص 116 .